

12. mars 2020:

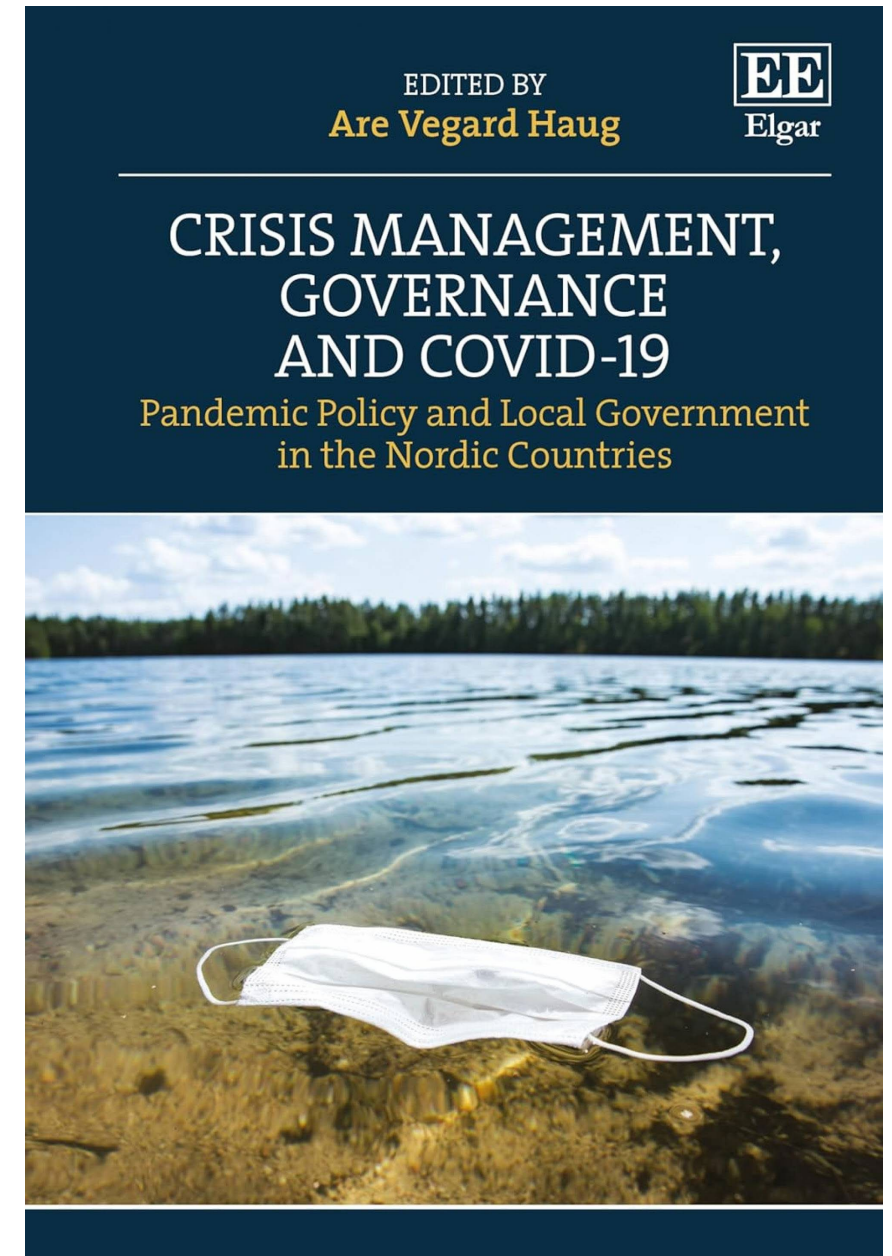
***Varsler de mest
inngripende
tiltakene Norge
har hatt i
fredstid***

sterkeste preventive tiltakene i Norge i fredstid

Research Project (NCR 2021-2025):

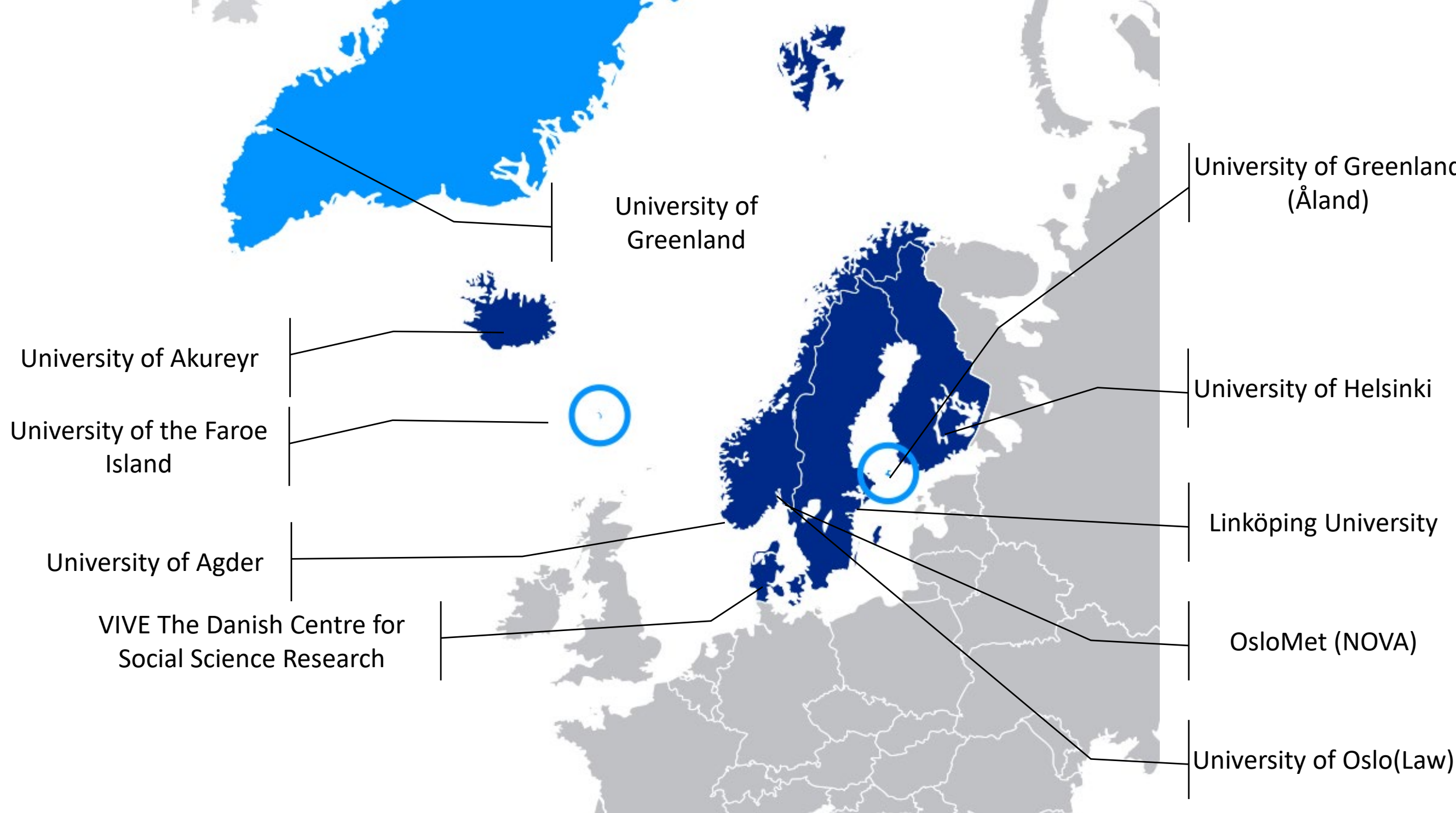
POLYGOV: Crisis Management in a Polycentric Nordic Local Democracy: Different Governance Structures – Different Results?

Are Vegard Haug

Hva har vi vært opptatt av?

- **Spørsmål 1:** Hvor tilstrekkelig var **eksisterende regelverk** for å bekjempe pandemien? Var det nødvendig med regelverksendringer? Bestod regelverket testen av rettssikkerhet?
- **Spørsmål 2:** Var **lokaldemokratiet** i stand til å takle byrden med å ta beslutninger? Eller ble lokaldemokratiet i praksis suspendert?
- **Spørsmål 3:** Hvordan fungerte de lokale myndighetene som **kriseledere**? Var de godt forberedt? Har de tilpasset seg og innover på veien? Er det lærdom for krisehåndtering?
- **Spørsmål 4:** Hvordan opplevde **innbyggerne** lokaldemokratiet og lokal krisehåndtering? Godtok innbyggerne lokale inngrep og restriksjoner? Ble tilliten til myndighetene svekket, eller overlevde «det nordisk gullet» ?

Design, datamateriale og analytiske tilnærminger

En kombinasjon av **juridiske analyser**, **casestudier**, **eksisterende registerdata** (inkludert offentlig tilgjengelige infeksjons- og vaksinedata), og **spørreundersøkelser** til beslutningstakere og relevante ansatte på begge nivåer, samt **innbyggerne** i alle de nordiske landene.

Fem landstudier, inkludert Færøyene, Grønland og Åland

Fire typer spørreundersøkelser:

- Alle ordførerne (N 411)
- Alle kommunedirektørene (N 478)
- Kommunale sektorledere (N 1650)
- Representative innbyggerundersøkelser (N 5674):
- I TILLEGG: NORDREGION ++

Pandemien stimulerte
til rask handling.

Demokrati og rettsstat
kom under press.

Regulatoriske regime for smittevern i Norden	
Norge	Kommunane kan vedta lokale forskrifter som er strengare enn statlege på gitt tidspunkt > ca halvparten innførte egne forskrifter i ein eller fleire omgangar
Finland	Regionane kan i visst mon tilpasse reguleringar basert på m.a. smittetrykk
Sverige	Smittevern lagt til regionalt nivå, kommunane ansvarleg for egne institusjonar; statleg styring tok form av «soft law», råd
Island	Smittevern statleg ansvar; administrativt styrt
Danmark	Smittevern lagt til regionalt nivå, men overtatt av staten då pandemien kom; politisk styrt, sjølvstyre suspendert

Spørsmål 4:

Hvordan opplevde **innbyggerne** lokaldemokratiet og lokal krisehåndtering?

Godtok innbyggerne lokale inngrep og *restriksjoner*?

Ble *tilliten* til myndighetene sterkt svekket, eller overlevde «det nordisk gullet» ?

Data

- *Representative innbyggerundersøkelser alle landene*
- *Ca. 1200-1300 svar per land, noe mindre på Island*
- *Totalt 5674 besvarelser*

«Hvor rimelige synes du at disse tiltakene har vært i forhold til belastningene på den enkelte og samfunnslivet ellers?» (totalt 17 tiltak)

	NO	SE	DK	FI	IS	Mean
Sosial avstand ('meteren')	78	76	75	77	82	77
Oppfordring om å ta vaksine	79	75	74	75	82	77
Restriksjoner på reiser inn og ut av landet	75	74	74	73	78	74
Holde skoler og barnehager åpne for barn av foreldre med samfunnskritiske oppgaver	73		71	74	78	73
Anbefaling om bruk av munnbind	75	69	71	75	80	73
Redusere sosiale kontakter	74	73	71	72	76	73
Begrensinger på antall deltakere på møter og arrangementer	72	73	70	72	79	73
Påbud om hjemmekontor	70	73	69	69	76	71
Forbud mot besøk på eldreinstitusjoner	68	72	67	68	78	70
Anbefalinger om å unngå kollektivtransport	70	72	69	66	72	69
Kompensasjonsordninger for bedrifter som lider tap som følge av koronatiltak	69	66	69	71	67	69
Stenging av alkoholservering på restauranter	66	68	69	65	73	68
Hjemmeskole eller stenging av skoler	64	68	66	65	70	66
Påbud om å begrense antall gjester i hjemmet	67	66	62	63	68	65
Begrensinger på fritidsaktiviteter for barn og unge	63	64	67	61	70	64
Stenging av barnehager *	63		65	62	67	64
Forbud mot hyttebesøk i andre kommuner. **	56			53	59	55
Samlet poengsum - gjennomsnittsverdier (i parentes 14 indikatorene felles)	70	71	69	68	74	70
	(69)	(68)	(66)	(68)	(72)	(68)

Innbyggernes **tillit** til kommunale tjenester og lokalpolitikere

«Ut fra de erfaringene du har gjort deg her i kommunen under pandemien, **hvor mye tillit vil du si at du har til kommunale virksomheter og den kommunale ledelsen?** Med tillit mener vi din tro på at de har kompetanse/evne til å levere de tjenestene som innbyggerne har behov for»

	NO	SE	DK	FI	IS	Mean
Renovasjon (søppeltømming, ol.)	75	69	68	75	72	72
Helsetjenestene	71	63	65	69	72	68
Barnehagene	69	61	65	70	74	67
Skolen	69	62	65	70	72	67
Eldreomsorgen	68	57	64	65	72	64
Totalt gjennomsnitt for tjenester	70	62	66	70	72	68
Kommunens politiske ledelse	63	53	60	63	57	60

Innbyggernes tillit til statlig institusjoner og kommune-foreningene

«Ut fra de erfaringene du har gjort deg under pandemien, hvor mye tillit vil du si at du i dag har til ulike myndigheter? Med tillit mener vi din tro på at de har kompetanse/evne til å levere de offentlige tjenestene som innbyggerne har behov for.»

	NO	SE	DK	FI	IS	Totalt
«Nødetatene» (politi, ambulanse og brann)	75	72	72	77	84	75
Folkehelseinstituttet (FHI) [tilsvarende]	73	64	69	69	80	70
Stortinget	64	58	61	65	56	61
Regjeringen samlet	63	57	60	65	55	61
Helseministeren [tilsvarende]	65	53	63	61	60	61
Kommunesektorens organisasjon (KS) [tilsvarende]	62	56	59	61	57	59
Totalt (gjennomsnitt)	67	60	64	66	65	64

Konklusjon

- Et hovedinntrykk når vi leser *media og delvis nasjonale kommisjoner* er at folket i Norden i vesentlig grad aksepterte tiltakene iverksatt og at tilliten var høy.
- **Slik var det ikke!** Vi fant tendenser til en delvis splittet befolkning – polariseringer - for eksempel omkring «hytteforbudet» hvor om lag halvparten av befolkningen uttrykte at rimeligheten var lav.
- Samtidig finner vi **omfattende variasjon** mellom *ulike tjenester, mellom landene* og i forholdet mellom *administrasjon/eksperter og lokalpolitikere*. Et begrep vi bruker i boka er «**critical compliance**»
- Men, kommunenes håndtering førte til **lokale tilpassinger**, noe vi mener førte til **legitimitet og tillit** til myndighetene.
- Tillit kan ha å gjøre med **høy grad av kontinuitet**, dvs. lite avbrudd på grunn av Covid